nieuws

UGent: “Vlaamse CSA-boerderijen blinken uit in duurzaamheid”

nieuws

Bij het grote publiek zijn ze niet overal even bekend, maar ecologisch staan ze aan de top. Community Supported Agriculture (CSA)-boerderijen in Vlaanderen scoren volgens recent onderzoek van de UGent bijzonder goed op vlak van duurzaamheid. CSA-boerderijen zijn landbouwbedrijven die worden gedragen door de lokale gemeenschap, en bieden een model voor een duurzamere toekomst van de landbouw in de regio.

19 JULI 2024

Ruben De Keyzer

Lees meer over:
CSA
bio
bodem
ecologie
duurzaam
onderzoek

Community Supported Agriculture (CSA) is een samenwerkingsmodel waarbij consumenten en producenten nauw samenwerken. Consumenten betalen vooraf voor een oogstaandeel, wat boeren de financiële zekerheid biedt om duurzaam te produceren. In ruil ontvangen de consumenten een ruim aanbod aan verse, lokale en in de meeste gevallen biologisch geteelde producten.
Het onderzoek werd uitgevoerd door doctoraatsstudent Ruben Savels van de Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen (UGent), die in zijn doctoraat de agro-ecologische transitie in Vlaanderen onderzoekt. “Het unieke aspect van CSA is de directe band tussen boer en consument,” verklaart hij. “Consumenten ontvangen niet alleen voedsel, maar worden ook betrokken bij het productieproces en helpen soms zelfs mee op de boerderij. Bij boerderijen die aan zelfoogst doen komen deelnemers bijvoorbeeld zelf plukken op het veld en komen zo in direct contact met iets waar de hedendaagse consument steeds meer van vervreemd is geraakt. Dit bevordert een sterke gemeenschap en wederzijds begrip tussen producenten en consumenten.”

> **Bij zelfoogst komen deelnemers direct in contact met iets waar de hedendaagse consument steeds meer van vervreemd is geraakt**
>
> Ruben Savels - Onderzoeker

Hoewel de term CSA op zich niet beschermd is, heeft Savels 24 CSA-boerderijen onderzocht die zijn aangesloten bij het CSA-netwerk. Dit netwerk legt bijvoorbeeld de verwachting op om ofwel biologisch gecertificeerd te zijn ofwel om zo snel mogelijk om te schakelen naar biologische productie.

Reportage

Van azalea- tot groenteparadijs: Rawijs inspireert met serre-CSA

28 MEI 2024

Een ander belangrijk punt is participatie: de deelnemers krijgen naast hun oogstaandeel ook inspraak in de bedrijfsvoering. Daarnaast onderscheiden CSA-boerderijen zich van andere landbouwbedrijven door de enorm hoge diversiteit aan gewassen. Tot slot kennen deze bedrijven gewoonlijk een groot sociaal aspect, met de organisatie van evenementen zoals een jaarlijks oogstfeest of kookworkshops.

Agro-ecologische transitie

Om de duurzaamheid van de boerderijen objectief te beoordelen, berustte Savels op de Tool for Agroecology Performance Evaluation (TAPE) van de Verenigde Naties. De prestaties van alle bedrijven werden beoordeeld volgens elementen als diversiteit, synergiën, solidaire en circulaire economie, co-creatie en delen van kennis, en verantwoordelijk bestuur. Daarnaast werden de duurzaamheidsprestaties op vlak van milieu, sociale en economische aspecten gemeten.

“CSA-boerderijen in Vlaanderen presteren uitstekend op milieugebied”, zegt Savels. “Ze gebruiken ecologische technieken voor ziekte- en plaagbestrijding, vermijden synthetische pesticiden en kunstmest, en vertonen een hoge biodiversiteit (denk aan natuurlijke habitats, wilde bestuivers en andere nuttige insecten) én agrobiodiversiteit (de rijkdom aan soorten en variëteiten van gewassen),” aldus Savels.

De bodemgezondheid scoorde ook hoog, wat essentieel is voor duurzame landbouw. Het onderzoek toonde aan dat de CSA-boerderijen ook zeer hoog scoren op bodemgezondheid, waarbij werd gekeken naar criteria zoals bodemstructuur, organische stof, waterbergend vermogen, aanwezigheid van ongewervelden en microbiologische activiteit.

Deze hoge scores zijn te danken aan praktijken zoals minimalisatie van bodemverstoring, het uitsluitend gebruik van organische meststoffen en bodemverbeteraars zoals dierlijke mest en compost, en het jaarrond bedekt houden van de bodem. Daarnaast

rapporteerden de meeste boerderijen een significante of zelfs overvloedige aanwezigheid van natuurlijke vegetatie en bestuivers, wat de ecologische waarde van deze boerderijen verder onderstreept."

Reportage

Zorginitiatief "Groeisels" laat iedereen genieten van boerenstiel

27 JULI 2023

Sociale en economische impact

Savels is ook lovend over de gemeenschapsvorming en kennisdeling van deze boederijvorm. Ze werken vaak samen met vrijwilligers en stagiaires, wat bijdraagt aan een sterke sociale cohesie en het vormen van een nieuwe generatie landbouwers. Het onderzoek toonde aan dat vrouwen (34%) en jongeren (19%) goed vertegenwoordigd zijn als bedrijfsleiders, hoewel er nog uitdagingen zijn op het gebied van gelijkheid en arbeidsomstandigheden. "Hoewel vrouwen goed vertegenwoordigd zijn, blijven er sociale en praktische barrières bestaan voor volledige gelijkheid, zoals tijdens zwangerschap en kinderopvang," stelt Savels. "De arbeidsomstandigheden zijn vaak zwaarder dan in andere sectoren en er blijft een belangrijk verschil tussen de arbeidsomstandigheden van de eigenaar, de werknemers en de stagiaires."

Vele, eerder idealistische landbouwvormen worden niet altijd als economisch rendabel gezien, maar dat blijkt in dit geval niet terecht. "Economisch gezien blijken CSA-boerderijen levensvatbaar en winstgevend", zegt Savels. "Ze genereren een hoge bruto productiewaarde per hectare (€ 34.084) en per persoon (€ 65.446),terwijl de netto opbrengst van agropastorale activiteiten per persoon neerkwam op gemiddeld € 49.785. Echter, de afhankelijkheid van onbetaalde arbeid en zelfuitbuiting blijft een punt van zorg."

> **De afhankelijkheid van onbetaalde arbeid en zelfuitbuiting blijft een punt van zorg**
>
> Ruben Savels - Onderzoeker

Als kanttekening geven de boeren zelf aan dat hun inkomen positief is en een stijgende trend vertoont, maar de realiteit is dat ze zichzelf relatief lage lonen betalen, wanneer je dit afweegt tegenover de geleverde arbeid.

Voortrekkersrol

Savels ziet potentieel in CSA-boerderijen om een voortrekkersrol te spelen in de agro-ecologische transitie. "Om deze positieve trend voort te zetten, is het essentieel dat beleidsmakers en landbouworganisaties CSA-boerderijen ondersteunen", stelt Savels. "De financiële steun voor het CSA-netwerk vanuit de Vlaamse regering werd recent stopgezet, en gelet op de centrale rol die dit netwerk

speelt in het begeleiden en samenbrengen van bestaande en nieuwe CSA-landbouwers zou het opnieuw ondersteunen van dit netwerk een logische eerste stap zijn.”

Het onderzoek werd uitgevoerd onder begeleiding van promotors Joost Dessein en Stijn Speelman. Dessein is gespecialiseerd in rurale sociologie, politieke ecologie, voedselbeleid en stedelijke voedselsystemen. Speelman focust op natuurlijk hulpbronnenbeheer, landbouw- en milieueconomie, en de economische aspecten van waterbeheer.

Uitgelicht

CSA-bedrijf afhankelijk van Gentse goodwill: “Toekomstperspectief blijft uit”

Reportage

Ook wat gratis is, heeft zijn prijs. Landbouwer Maarten Cools (43) is zaakvoerder van CSA Goedinge in Afsnee, een coöperatief biologisch landbouwbedrijf. Alle activiteiten geb...

31 MEI 2024

Lees meer

Beeld: Ruben Savels

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada